

Voor goeden stalmest is het een eerste vereischte, hem zoo spoedig mogelijk in verschen toestand in te graven. Door den regen uitgewasschen, door de lucht uitgeteerd, behoudt hij niet de vruchtbaar-makende grondstoffen. Deze gewichtige agronomische waarheid is den mestkever cum suis wel bekend. Zij begraven alleen versch materiaal. De door de zon verharde en verdroogde kluiten verachten zij, zij willen slechts die verse uitwerpselen, welke doordrenkt zijn van haren rijkdom aan kali, stikstof en phosphorzuur zout. Om andere waar-delooze resten bekommeren zij zich niet, die laten zij aan anderen over.

Zoo maken de mestkevers zich voor de menschheid verdienstelijk door hun onvermoeiden arbeid de besmettelijke stoffen te doen verdwijnen en geven menigen volksstam en menig volk een les betreffende de algemeene hygiene. Moge deze les door allen goed begrepen en opgevolgd worden.

Merkelbeek.

P. D. WILFRIDUS RISWICK, O. S. B.

EENE MERKWAARDIGE VONDST IN DE BRUINKOOLONTGINNING „ENERGIE” TE BRUNSSUM.

Door bemiddeling van Burgemeester Mr. J. v. Oppen, kwam 't Museum in 't bezit van een merkwaardig voorwerp, gevonden in de bruinkoolontginning „Energie” te Brunssum.

Oppervlakkig beschouwd lijkt 't een zwart-bruin stuk hout, lang 35 c.M., breed 15 c.M., dik 3 c.M. 't Voorwerp is als 't ware gepolijst en vertoont o.i. dezelfde sporen als sommige platte keisteenen, welke door 't water zijn „afgesleten”.

Een stuk hout is 't voorwerp echter niet, want 't liet zich mooi in z'n heele lengte door midden splijten en vertoont op z'n beide „splijtvlakten” tal van indrukken, die ons voorkomen te zijn van dierlijke afkomst en wel van vischen, (schubben, vin-nen) en van gastropoden.

Bij geen mogelijkheid kunnen die indrukken in hout terecht gekomen zijn.

't Voorwerp kan, meenen we, niets anders wezen dan zeer verharde klei.

Maar hoe is die klei aldus door 't water gepolijst en langs de randen afgerond?...

Zonder twijfel is 't zeer bitumineus.

We hebben er een klein stukje van verbrand. 't Brandde echter zeer moeilijk, gaf 'n erg walmende vlam en verspreidde juist denzelfden reuk als 'n walmende petroleumlamp.

Jammer toch, dat er op ontginningen als „Energie” c.s. niet voortdurend een deskundige aanwezig is, die bij vondsten als we hier weer hadden, dadelijk kan vaststellen in welke omgeving, op welke diepte enz. enz. dusdanige merkwaardige en belangrijke voorwerpen worden aangetroffen.

Dit zou en voor de wetenschap en mogelijk ook uit industrieel, commercieel oogpunt van zeer groot belang wezen.

JOS. CREMERS.

SCHELPEN IN LÖSS.

Naar aanleiding van ons vorig stukje over „schel-pen in löss”, deelt ons ons medelid de heer Jan G. Sloff te Rotterdam mee, dat zich in zijne geo-

logische verzameling bevindt: *Helix hispida* L., af-komstig uit de löss, even benoorden 't dorp Epen, langs den weg naar Mechelen en aldaar door hem gevonden den 22—V 1914.

'N INTERESSANTE GRINDGROEVE ONDER CABERG.

Een van de meest, op natuurhistorisch gebied, interessante Zuid-Limbursche p'ekken is de buurt van Caberg, naar den kant toe van 't kanaal.

W. C. H. Staring, in „de Bodem van Nederland”, II al., p. 321, vermoedde al, dat daar diep in den grond verborgen, de *luikrijt-rug* zit, waaraan „de Kaberg”, z'n oorsprong verschuldigd is.

Dezelfde vertelt, in ditzelfde werk, p. 111, dat, bij 't graven van de Zuid-Willemsvaart in 1823, tus-schen Maastricht en Smeermaas, in 't gebied dus, waarover wij 't vandaag willen hebben, de diepste laag, welke bij 't graven der vaart bereikt werd, tertiaire leem was, waarin men schelpen vond, die evenwel niet nauwkeurig bestemd werden, en dat op dezen leem diluvium ligt, uit Ardenner steen-gruis, vermengd met vuursteen van den St. Pie-tersberg, waarin 'n groote hoeveelheid beenderen van Mammoeth, Rhinoceros, Hert enz. zijn aange-troffen.

Die vondsten zijn in 1823 beschreven door J. G. Crahay, destijds leeraar aan 't Maastrichter Athe-neum, later professor te Leuven.

Onder deze vondsten was ook 'n kaak van men-schelijke afkomst, in de wetenschappelijke wereld bekend als: „la Machoire de Maastricht”.

Over dien kaak is er heel wat geschreven.

Uitvoerige gegevens omtrent z'n vele lotgevallen kunt ge vinden in: „l'Age et l'homme préhistori-que et ses ustensiles de la station lacustre, près de Maastricht, par Casimir Ubaghs”, p. 43 en v.v., kunt ge ook vinden in de brochure: „la Machoire de Maastricht et les récentes découvertes, commu-nication faite à la Société d'Anthropologie de Paris”.

Bedoelde Parijzer „Communication” geschiedde door 'n Limburger, n.l. Aug. Kerckhoffs uit Nuth.

Aug. Kerckhoffs studeerde te Leuven in de me-dicijnen. Telkens als hij, tijdens z'n studie, 'n ope-ratie moest bijwonen, kreeg hij 'n flauwte. Daarom zeide hij den medicijnen vaarwel, studeerde in de letteren en werd leeraar te Parijs, waar hij zich behalve met letterkundigen arbeid, ook bezig hield met natuurlijke historie.

't Zooeven van Casimir Ubaghs gememoreerde werk: „Station lacustre” bevat tal van gegevens, welke voor 'n goede kennis der „buurt van Caberg, naar den kant toe van 't kanaal”, zeer belangrijk mogen heeten.

Niet minder belangrijk zijn de publicaties van meer recenten datum, met name: „L. M. R. Rutten, die diluvialen Säugetiere der Niederlande”. In dit zijn proefschrift ter verkrijging van den doctors-graad in de aard- en delfstofkunde op 14 Mei 1909, vinden we tal van gegevens omtrent de vondst van diluviale zoogdierenresten in de buurt van Caberg.

In Maart 1916 publiceerde Prof. J. van Baren, in „het Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap” eene uitgebreide stu-die over „Oudere en jongere löss in Nederland”. Stof voor deze publicatie vond hij in 't materiaal 'twelk hij in de jaren 1913, '14, '15 verzameld had

in „de eenige, groote lössgroeve in Nederland”, n.l. van den heer Lalieu, gelegen daar, waar de spoorweg Maastricht—Lanaeken en de Zuid-Willemsvaart uiteengaan.

Aan deze zelfde „groeve Lalieu” wijdde ook Dr. Th. Reinhold een studie.

* * *

Opvallend is 't, dat, terwijl deze buurt van Caberg in 't algemeen en de groeve Lalieu in 't bijzonder zich in ve'el belangstelling hebben mogen verheugen, er nog geen woord gerept werd over eene groeve, welke o.i. uit geologisch oogpunt toch zeker belangstelling verdient.

Dat is de grindgroeve der gemeente Oud-Vroenhoven onder Caberg, gelegen op enkele honderden Meters meer Oostwaarts dan de „groeve Lalieu” of „Belvédère”.

In 't Maandblad No. 1, Jan. 1914, schreven Dr. H. J. Beckers en Dr. W. C. Klein, „over een voorkomen van groote Lösskindl in Nederland”. Ze hebben destijds niet gezegd waar ze deze groote „lösskindl” gevonden hadden. Later bleek 't, dat 't was te Vliek, in de buurt van Ulestraten.

Welnu, zoo'n zelfde „groote lösskindl” zitten ook in de gemeentelijke grindgroeve van Oud-Vroenhoven, nabij Belvédère.

In deze groeve bevinden zich afwisselend lagen löss en grijs-wit zand met hier en daar grindbanken.

De lagen löss en zand hebben 'n dikte van 1—2 c.M., van 7—9 c.M., van 10—12 c.M.

Tusschen deze lagen liggen lössslakken, nu eens zacht-brokkelig, dan weer steenhard. Deze verharde lössslakken vertoonen gansch en al 't uiterlijk van lösskindl, d.w.z. van onregelmatig en grillig gevormde concreties van Calciumcarbonaat (kalk), ontstaan door 't zich plaatselijk in knollige vormen concentreren van 't hooge kalkgehalte, 'twelk vroeger de löss of leem, waarin zij ontstaan zijn, kenmerkte.

't Grind is hier en daar verkit tot een soms metersgroot vast conglomeraat.

JOS. CREMERS.

AANWINSTEN VOOR DE BOEKERIJ.

Kerbert C., Dr.: Mitteilungen über Zaglossus, mit einer Karte Neu-Guinea's und Tafel III.

Idem: Ueber Zaglossus (Sonderabdruck aus dem „Zoologischen Anzeiger” Bd XLII, No. 4, von Juni 1913.

Idem: Over een Zaglossus- (Proëchidna) soort van Nederl. Nieuw-Guinea. (Overgedrukt uit de Handelingen van 't 15de Vlaamsch Natuur- en Geneeskundig Congres, gehouden te Oostende op 9 Sept. 1911.

Idem: Faunistische Aanteekeningen (Cordylophora), Zomermaand 1918. (Overgedrukt uit de „Levende Natuur”.

Idem: Reuzen-Orang-Oetans. (Overgedrukt uit: „Natuur en Wetenschap”, 1ste Jrg., No. 1, Jan. 1914.

Idem: L'aquarium de la Société royale de Zoologie „Natura Artis Magistra”, Amsterdam, fondée le 1 mai 1838. (Amsterdam, le 14 février 1906).

Idem: Het Aquarium te Amsterdam, met afbeeldingen. Maatschappij tot nut van 't algemeen, Amsterdam, S. L. van Looy, 1905.

Idem: Koninklijk Zoologisch Genootschap „Natura Artis Magistra”, opgericht 1838, (gedrukt bij M. J. Portielje, Amsterdam, Sprokkelmaand 1916).

(Allemaal geschenken van den schrijver).

Het een en ander over Nederlandsche Mergel, door het Rijkslandbouwproefstation te Maastricht, Leiter-Nypels, Maastricht. (Dr. v. d. Meer, Maastricht).

Reinhold Th., Dr.: De Tectonische Bouw van Zuid-Limburg, benevens eenige gegevens over de nuttige delfstoffen, door Dr. Th. Reinhold, districts-geoloog voor Zuid-Limburg, overgedrukt uit het Eindverslag over de onderzoekingen en uitkomsten van den dienst der Rijksopsporing van delfstoffen in Nederland. 1903—1916. Electrische drukkerij „'t Kasteel van Aemstel”, Amsterdam, 1918. (v. d. Schr.).

AANWINSTEN VOOR HET MUSEUM.

Van den Z.Eerw. Heer Hub. Hanssen, archivaris, Rimburch: eene partij fossielen, n.l. drie *Ananchytes ovatus* Lamk, uit een grindgroeve te Rimburch; één idem uit grindgroeve te Palenberg; twee fossielen (niet gedetermineerd) uit dezelfde grindgroeve; twee fossielen (niet gedetermineerd) uit grindgroeve te Rimburch; drie *Belemnitella mucronata* Schloth. uit grindgroeve te Palenberg; een groote hoeveelheid schelpen van *Pectunculus piosus* L. uit de mijn Carolus Magnus (Uebach), gevonden op 380 M. diepte; vier nog niet gedetermineerde schelpen en 6 haaiantanden uit dezelfde mijn en dezelfde diepte; eene zeester en twee steenen (niet gedetermineerd) gevonden in grind op den spoorweg Aken-Dusseldorf; twaalf verschillende steenen uit 't gebergte bij Baranowitsch (Rusland).

Van den W.Eerw. Heer Fr. Welters, Kapelaan, Voerendaal: eene groote partij fossielen uit Kunrader kalk (echinoidea, lamellibranchiata, scaphopoda, gastropoda, cephalopoda, pisces, reptilia).

Van den W.Eerw. Heer Jos. Meussen, Kapelaan, Klimmen: een partijtje fossielen uit Kunrader krijt: *Hemipneustes radiatus* Lmk., *Pectunculus spec.*, *Dorsinia Maastrichtensis* Vogel, *Crassatella bosquetiana* d'Orb., *Arca spec.*, *Voluta deperdita* Goldf., *Belemnitella mucronata* Schloth., benevens een zeeegel (*Ananchytes ovatus* Lamk.) uit een grindgroeve te Overheek-Klimmen.

Van den W.Eerw. Pater v. d. Lugt, S. J., Maastricht: 't nest eener groote hazelmuis, gevonden op ongeveer 3 M. hoogte in een berketak, tusschen Gronsveld en Keer.

Van Mr. J. van Oppen, Burgemeester, Maastricht: afdrukken (waarschijnlijk van visschen en gastropoden) in verharde bitumineaze klei uit de Bruinkoolontginning „Energie”, Brunssum.

NIEUW LID.

Professor Dr. M. Weber, Eerbeek.